

ZARZĄD GŁÓWNY

BIAŁORUSKIEGO TOWARZYSTWA SPOŁECZNO-KULTURALNEGO

i BIAŁOWIESKI OŚRODEK KULTURY

zapraszają na

KUPALLE

5 lipca 2025

Białowieża - Amfiteatr

godz. 19.00

КУПАЛЛЕ

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
oraz ze środków Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego

W numerze:

Od redakcji s. 2
Wójt informuje s. 2
Zaproszenie na wystawę s. 3
QUO VADIS białowieska turystyka? s. 4-6
Informacje Białowieskiego Ośrodka Kultury s. 6-9
Pierwszy cmentarz w Białowieży s. 9-11
Transport na życzenie s. 12
Gliniane Echa Puszczy - tam, gdzie natura spotyka dłoń s. 13
Zaproszenie na seans kinowy s. 13
Gliniane Echa Puszczy - zaproszenie s. 14
Konkurs na najlpiej zachowany zabytek s. 15
Kolejny pokaz arogancji s. 16
Program Nocy Kupały s. 16

Ważne telefony:

Urząd Gminy 85 681 24 87
Białowieski Ośrodek Kultury 85 681 24 60
Biblioteka 85 681 23 95
Nadleśnictwo Białowieża 85 681 24 05
Muzeum Przyrodniczo-Leśne BPN 85 681 22 75
Ośrodek Zdrowia 85 667 24 68
Policja 85 670 41 15
Straż Graniczna 85 685 46 20
Zespół Szkolno Przedszkolny 85 681 23 97
Technikum Leśne w Białowieży 85 681 24 04
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej 85 681 26 97
Przedszkole 85 681 23 97 w. 61
Stomatolog 604874917

Drodzy Czytelnicy,

Wybory Prezydenckie zakończyły się zwycięstwem Karola Nawrockiego, który zdobył 50,89% głosów, natomiast Rafał Trzaskowski 49,11%. W Białowieży wyniki kształtowały się następująco: Karol Nawrocki – 43,44%, Rafał Trzaskowski – 56,56%. W powiecie hajnowskim: Karol Nawrocki – 44,17%, Rafał Trzaskowski – 55,83%. W województwie podlaskim: Karol Nawrocki – 61,39%, Rafał Trzaskowski – 38,61%.

Z poważaniem

Mateusz Damian Gutowski

Redaktor naczelny "Głosu Białowieży"

Drodzy Mieszkańcy,

5 czerwca wziąłem udział w konferencji „Inwestycje w Formule Esco”.

16 czerwca miałem przyjemność gościć na konferencji „Opracowanie kierunków rozwoju zrównoważonej, regeneratywnej i odpornej oferty turystyki aktywnej, przyrodniczej oraz kulturowej w województwie podlaskim oraz walnym zebrani członków PROT.

W dniach 23-24 czerwca uczestniczyłem w XLII Forum Związku Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego.

26 czerwca wziąłem udział w warsztatach poświęconych Zintegrowanemu Planowi Zarządzania Obiektem Światowego Dziedzictwa UNESCO Puszcza Białowieska. Niestety Ministerstwo Klimatu i Środowiska zdecydowało się zmniejszyć strefę ochrony czynnej z 18,06% do 3,71%. Jest to decyzja, której nie akceptujemy. Zachęcam wszystkich do udziału w konsultacjach odnośnie zaprezentowanego Planu i zgłaszania swoich uwag. Od tego w jakiej formie wyżej wymieniony dokument zostanie przyjęty, zależy przyszłość naszej miejscowości. Nie pozwólmy na przyjmowanie szkodliwych dla nas pomysłów, które będą miały wpływ także na nasze dzieci i wnuki. Jeszcze raz proszę Państwa o aktywność oraz zachęcenie do niej innych. Konsultacje rozpoczną się **7 lipca** i potrwać do **18 sierpnia 2025 roku**.

Więcej informacji pod linkiem: https://ios.edu.pl/aktualnosci/plan-zarzadzania-obiektem-swiatowego-dziedzictwa-bialowieza-forest-czesc-polska/?fbclid=IwY2xjawLOX3VleHRuA2FibQI-xMQBicmlkETBTv2JJbzdUcjB3U1piY2FoAR6WHBYZzcEUu1cY-7U1o84TKKMbzdChJzywmKvzBpP3eu_S3JQsDjHo-ajjyQ_aem_DgVhJyPOZkEDBwudYVg5HQ

Z wyrazami szacunku

Albert Waldemar Litwinowicz

Wójt Gminy Białowieża

CISZEJ OD ŚWIATŁA

Agnieszka Małgorzata Wiktoruk ur. w 1996r.
Malarka pochodząca z Białowieży.
Ukończyła szkołę artystyczną na kierunku Makijażu i
Charakteryzacji w Międzynarodowym Studium Dziewulskich.
Szlifowała warsztat malarski na kursach skierowanych do
studentów ASP.
Jest artystką samorodną.
W malarstwie posługuje się farbą olejną jednak w portfolio nie
zabraknie prac stworzonych przy użyciu grafiki cyfrowej, węgla
oraz ołówka.

Wśród prezentowanych prac można zobaczyć cykl obrazów
portretowych
w monochromatycznej palecie barw
z przewagą czerni, bieli i szarości,
które uwydatniają ekspresję postaci,
oraz ich ukryte emocje zawieszone w czasie.

Ta seria to poszukiwanie emocji które towarzyszą ludzkim
relacjom z innymi i z samym sobą. O spojrzeniach, które mówią
więcej niż słowa. O dotyku, który pozostaje domysłem. O
cieniach, które mówią prawdę.

Pozostałe obrazy widoczne na tej wystawie są naturalnym
przedłużeniem tej opowieści. Malowane nie jako dokument
natury, lecz jako odbicie stanów wewnętrznych. stają się
przestrzenią dla samotności, tęsknoty lub chwilowego
ukojenia. Są refleksją nad przemijaniem i nieuchronnością
śmierci, która nie jest zagrożeniem, lecz integralnym
elementem ludzkiego doświadczenia.

Całość wystawy spaja konsekwentna emocjonalna tonacja i
malarska wrażliwość: operowanie światłem, cieniem,
ograniczoną paletą barw oraz świadome budowanie nastroju.

QUO VADIS białowieska turystyka?

10 czerwca 2025 r. wychodząc z nowo otwartej białowieskiej restauracji usłyszałam wypowiedź jednej z turystek: I KTO BY POMYŚLAŁ, ŻE W TAKIEJ DZIURZE MOŻNA TAK DOBRZE ZJEŚĆ. Oczywiście potwierdzam opinię o restauracji. Menu oryginalne. Potrawy znakomicie przyrządzone i warte polecenia.

Ale Białowieża w opinii turystów postrzegana jako dziura? Tego nie słyszałam nigdy, szczególnie jako wieloletni przewodnik PTTK, Oczywiście zaprotestowałam. Zastanawiam się jednak do czego w takim razie doprowadziły nas zabiegi tzw. ekologów, którzy uważają, że tylko oni mają patent na rozwój turystyki w Puszczy Białowieskiej. Co nam może dać w kategorii rozwoju turystyki Projekt Planu Zarządzania Puszczą Białowieską UNESCO, który Ministerstwo Środowiska tak bardzo forsuje?

Klejnót przyrody – Puszcza Białowieska za czasów prosperity

Przyjrzyjmy się zatem jak funkcjonowała nasza piękna miejscowość otoczona prastarą Puszczą Białowieską zanim nastały czasy posuchy turystycznej. Przypomnijmy za co kochali nas turyści starsi i młodszy i wracali do Białowieży, żeby nasycić się pięknem doskonale zachowanych majestatycznych świerków, dębów lip i jesionów. Przewodnicy białowiescy, przede wszystkim miejscowi, kochali tę Puszczę, dbali o nią, ale kochali też ludzi do niej przyjeżdżających i starali się o zapewnienie im najpiękniejszych przeżyć. Byli doskonale wyszkoleni przez nieżyjących już: prof. J.B. Falińskiego, prof. Z. Pucka, dr Cz. Okołą, dr. Z. Kasińskiego czy znakomitą humanistkę mgr Barbarę Ewę Wysmulek.

Kocham cię puszczo za pąki zielone, bazie puszyste, milutkie przytulne, za kolory kwiatów mieniące się na dywanie runa, za odcienie zieleni, niebiański śpiew ptaków, za szum wichru i prozę żywiołu. Kto przeżył choć raz dreszczyk emocji w jej głuszy, ten już puszczy nie zapomni.

E. Orzeszkowa *Ad astra*

Białowiescy przewodnicy korzystali pełnymi garściami z opisów przyrody puszczańskiej prof. J.J. Karpińskiego, wzbogacając własny styl wypowiedzi bogatym słownictwem Romana Ja-

sińskiego. Cytowali poetów i pisarzy, którzy sławili uroki Puszczy Białowieskiej – Adama Mickiewicza, Henryka Sienkiewicza, Elizy Orzeszkowej, Wacława Sieroszewskiego czy Stanisława Grochowiaka. Któż z nas nie znał i nie kochał utworów Zygmunta Glogera, Juliana Ejsmonda czy Mikołaja Hussowskiego (Gdybym miała taką możliwość, to z tej właśnie literatury przepętałabym adeptów przewodnictwa po Puszczy). A malarstwo? To znakomite „Sosny białowieskie” Leona Wyczółkowskiego czy inne prace.

*Nad wszystko co w dzikiej przyrodzie,
co żyje oddycha i śpiewa,
nad wszystko co kocha i tęskni,
miłuję leśne drzewa...*

J. Ejsmond

Wszelkie starania przewodników prowadziły przede wszystkim do zapoznania turystów z najcenniejszą częścią Puszczy – Białowieskim Parkiem Narodowym, z królestwem zwierząt, ptaków roślin i grzybów. Odbywało się to poprzez oprowadzanie po obecnym w Parku Pałacowym Muzeum Przyrodniczo-Leśnym początkowo mieszczącym się w starym klimatycznym budynku a później w pięknym nowym. Spacerowało się po starannie utrzymanym Parku Pałacowym czy przejeżdżało do Rezerwatu Pokazowego Żubrów. Najważniejszym punktem programu turystycznego była wycieczka piesza z przewodnikiem do Rezerwatu Ścisłego BPN ze sławnym Dębem Jagiełły.

Ważną dziedziną przekazywanej wiedzy była przebogata historia łowów królewskich, historie polowań znakomitych gości - wyraziście wyeksponowane na Szlaku Dębów Królewskich na Starej Białowieży. Popularnością cieszył się szlak „Żebra żubra”. Zainteresowani odwiedzali „Dziedzinkę” Jednak największą popularność zyskiwał niezmiennie szlak pieszy do Dębu Jagiełły w rezerwacie ścisłym, nawet wtedy, gdy już się wyrócił. Zapraszał do zwiedzania Skansen budownictwa drewnianego. W czasie niepogody proponowano Prelekcje z pokazem kolorowych przeżrocz o Puszczy Białowieskiej. Po uprzednim porozumieniu z kierownictwem można było zwiedzać zakłady naukowe. Szczególnie doty-

czyło to grup młodzieżowych. W drugiej połowie września, w okresie godowym jeleni proponowano nocną wyprawę do lasu na rykowisko jeleni.

Przyjrzyjmy się ówczesnej bazie turystycznej i miejscom noclegowym. W Parku Pałacowym BPN królowały Hotel "Iwa", Restauracja "Iwa", Restauracja "Turystyczna" nad stawami, "Dom Myśliwski", "Dom Wycieczkowy PTTK" w stajni carskiej z Barem "Bistro". Poza BPN Hotel "Żubrówka", Restauracja "Żubrówka", Hotel "Knieja", Szkolne Schronisko Młodzieżowe, Wejmutka, Pole namiotowe na Grudkach. Wszystkie obiekty były czynne i oblegane. Dziś Dyrekcja Białowieckiego Parku Narodowego nie ma pieniędzy na prowadzenie hoteli i restauracji. Alejki parkowe, po których spacerowaliśmy z przyjemnością, nie są już wygracowane. Park nie zachwyca jak dawniej. Wcześniej Białowieżę odwiedzało ponad 300 tysięcy turystów – dziś wg oceny Dyrekcji BPN około 100 tysięcy.

Jakie dodatkowe atrakcje przygotowywano turystom? Oprócz pieszych wędrówek do rezerwatu ściślego korzystano z licznych możliwości przejazdów bryczkami. Całe grupy wycieczkowe wyprawiały się na ogniska na Starą Białowieżę. Restauracje zapewniały prowiant, głównie bigos lub dziczyznę, kiełbaski do pieczenia nad ogniskiem i inne specjały. Grupie zawsze towarzyszył akordeonista czy też koncertowano na rogach myśliwskich lub sygnałówkach. Przewodnicy przy ognisku opowiadali ciekawe historie o królewskich łowach i osobistościach odwiedzających Białowieżę, śpiewano piosenki o których dziś już nikt nie pamięta, jak np. "Płonie ognisko i szumią knieje" i inne. Odbywały się tańce na polanie. Zabawa przy ognisku była przednia, a powrót wieczorem przez las rozśpiewanej grupy na bryczkach nastrojowy i niezapomniany.

Zimą organizowano kuligi po Puszczy saniami z dzwoneczkami w końskiej uprzęży, z pochodniami ku wielkiej uciechu dzieci i dorosłych. Saniami jeździły nie tylko grupy. Popularne było wynajmowanie pojedynczych przejazdów po Puszczy w puszystym śniegu. To była i jest atrakcja, tylko koni prawie już nie ma. A Puszcza była wówczas przepiękna – majestatyczne kilkusetletnie świerki ośnieżone, rozłożyste stały jak kolumny ciesząc oczy. Takich świerków już nie ma i za naszego życia nie będzie.

Puszcza Białowiecka zimą zawsze jest piękna i zawsze królewska. Piękna jest nawet w niepo-

godę, gdy śnieg tańczy wśród strzelistych świerków, wichur wyje w czubach sosen, a głębię boru przesłania mleczna mgła. J. Ejsmond

Turysta w pewnym okresie mógł sobie wypożyczyć kajak z hangaru PTTK i popłynąć rzeką Narewką szeroką, rozlewną a niezarośniętą tak jak teraz, aż do trzeciego mostu, lub wolno mu było płynąć stawami w BPN do śluzy. Obok hangaru był basen do pływania i nawet wieżyczka z której skakało się do wody. Basenu nie ma a jak ta rzeka teraz wygląda? Jak zarastające niezadbane bajory.

Dom Wycieczkowy PTTK prowadził wypożyczalnię rowerów. Były wyjazdy grupowe do rezerwatu, ale były też wycieczki pojedynczych osób z przewodnikiem, np. naukowców.

Stale czynne było Kino Żubr. Sprowadzano dosyć szybko popularne filmy. Na scenie koncertowały znane zespoły i wykonawcy: "Czerwone gitary", Edyta Geppert, Michał Bajor, Edyta Bartosiewicz, Wojciech Młynarski, Krzysztof Kolberger z Januszem Stroblem, Kabaret 60-tka, Teatry wystawiały sztuki teatralne. Odbywały się ogólnopolskie konkursy recytatorskie np. "Człowiek i przyroda" czy "Las moja miłość". Nie widzę, żeby dzisiejsze propozycje kulturalne w sposób szczególny przyciągały turystów.

Były czynne dwa dworce kolejowe – Białowieża Towarowa i Białowieża Pałac. Regularnie kursowały pociągi do Hajnówki i Białegostoku, a w soboty i niedziele do Warszawy. Turyści mieli swobodny dojazd, a dziś nawet pociąg nie jeździ.

W centrum Białowieży znajdowały się salon fryzjerski i apteka. Działały Księgarnia. Poczta i Bank BGŻ.

Zatrudnionych było dwóch lekarzy i dwóch stomatologów.

Kilka kiosków oferowało pamiątki i prasę. Była też Cepelia. Działała kwaciarnia a w „Iwie” PEWEX.

Na ryneczku przy Sarence można się było zaopatrzyć w warzywa. Czynne były sklepy: rybny, warzywny, przemysłowy, kilka spożywczych, sklep cukierniczy. Organizowano liczne festyny np. miodowy, gdzie można było sprzedać turystom regionalne wyroby, a nie chińskie.

Białowieża miała swoją masarnię, rozlewnię wód gazowych, piekarnię, Bazę Las skupującą leśne dary. Mieszkańcy byli zadowoleni, Turyści również.

Kornik trzymany był w ryzach dzięki rozsądnej gospodarce leśników.

Z ogromnego wachlarza udogodnień zostało nam niewiele mimo postępu i możliwości organizacyjnych i finansowych.

Ale mamy za to uzdrowicieli turystyki w postaci organizacji pozarządowych, głównie tej z Bystrej, mamy Ministerstwo Klimatu i Środowiska, które forsuje na siłę projekt Zintegrowany Plan Zarządzania Obiektem Światowego Dziedzictwa UNESCO Puszcza Białowieska.

Wiceminister Dorożala stwierdził na ostatnim posiedzeniu sejmowej Komisji Ochrony Środowiska, w którym uczestniczyliśmy, że region powinien głównie rozwijać turystykę i z niej się utrzymywać. Dofinansowanie obiecał... Hajnówce.

Czekamy zatem z niecierpliwością na znakomite rozwiązania zaproponowane w tajemniczym projekcie Planu Zarządzania, który przed zatwierdzeniem musi być poddany konsultacjom społecznym. Owe rozwiązania mają doprowadzić do fantastycznego rozwoju turystyki na naszym terenie umożliwiając jego mieszkańcom przyzwoite zarobkowanie szczególnie, gdy dostęp mieszkańca do lasu zostanie całkowicie ograniczony (IV strefa).

Uczulam mieszkańców Białowieży i okolic Puszczy Białowieskiej – kiedy będą

ogłoszone konsultacje społeczne na temat Zintegrowanego Planu Zarządzania Obiektem Światowego Dziedzictwa UNESCO Puszcza Białowieską – weźmy w nich udział i pokażmy jakie są NASZE potrzeby i oczekiwania i na co nigdy nie wyrazimy zgody. Zapewniam, że jako mieszkańcy długoterminowi mamy do tego prawo.

Zanim to nastąpi pozostanę przy literaturze pięknej, która inspirowała i inspiruje do pełnego zrozumienia spojrzenia na naszą Puszcę oraz człowieka nierozzerwalnie z nią związanego.

*Białowieżo Niebieska
Trawo Łąk Pustkowych
Strzelnico Mądrości
We właściwy cel
Ocal dolę człowieczą (...)
Nie potępiaj kłamców
Prostuj ich o leszczynę
Strugą leśną nam obmyj
Zbyt skwapliwą twarz (...)
Miej nas na względzie.*

Stanisław Grochowiak
Antyfona

•
Elżbieta Laprus

Najważniejsze informacje z...

Białowieskiego Ośrodka Kultury

Białowieski Dzień Dziecka

31 maja 2025 r. na placu przy Cerkwi św. Mikołaja w Białowieży zorganizowany został piknik profilaktyczno-rodzinny. Pogoda szczęśliwie

dopisała, więc wydarzenie odbyło się na świeżym powietrzu. W organizację pikniku włączył się Białowieski Park Narodowy, Nadleśnictwo Białowieża, Gminna Biblioteka Publiczna z wolontariuszkami Olą i Marysią, Zespół Szkolno-Przedszkolny, OSP Białowieża oraz Parafia Prawosławna św. Mikołaja. Na dzieci czekało mnóstwo atrakcji wśród których były: dmuchańce - skakańce, malowanie twarzy, tatuaże, plectenie kolorowych warkoczyków, skręcanie balonów, rozwiązywanie zagadek przyrodniczych i inne zabawy edukacyjne. Ponadto, każdy z uczestników miał możliwość skręcenia swojej własnej świeczki. Pani Ania – animatorka, porwała najmłodszych do wspólnej zabawy i tańca. Nie zabrakło również przysmaków dla dzieci: popcornu i chłodnej granity.

Dziękujemy za wsparcie wszystkim zaan-

gażowanym instytucjom i osobom, które przyczyniły do sprawnej organizacji pikniku. Ponadto serdecznie dziękujemy wszystkim uczestnikom zabawy za udział i zapraszamy w przyszłym roku.

Piknik z Białorusiem

5 czerwca 2025 r. w Liceum Ogólnokształcącym z DNJB w Hajnówce odbył się XII Piknik z Białorusiem, którego głównym organizatorem było Stowarzyszenie Nasza Szkoła. W wydarzeniu wzięli udział uczniowie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Białowieży. Zaproszona została młodsza grupa zespołu SUSICZKI działająca pod kierunkiem Angeliny Masalskiej i Marka Zubryckiego (akompaniatora), która zaprezentowała białoruskie piosenki ludowe.

Warsztaty na Dziejzince

W środę, 11 czerwca 2025 r., Białowieski Park Narodowy przeprowadził warsztaty plastyczne z autorką książki „Simona” Marią Strzelecką pt. „Kolory Dziejzinki i opowieści o Simonie”. Białowieski Ośrodek Kultury również miał w tym wydarzeniu swój udział, zapewniając uczestnikom warsztatów transport na Dziejzinkę.

Wieczorek białoruski

Dnia 11 czerwca 2025 r., o godzinie 17, w sali kinowej Białowieskiego Ośrodka Kultury zorganizowany został wieczorek białoruski. Na początku wystąpiła starsza grupa zespołu Su-

niczki, która pod kierunkiem Pani Angeliny Masalskiej i akompaniamentem Pana Marka Zubryckiego wykonała utwór CHATA BAĆKOU (DOM PRZODKÓW) w języku białoruskim. Następnym punktem programu był pokaz filmu pt. „Nasza pamięć” w reżyserii Jerzego Kaliny. Dokument opowiada o tragicznych wydarzeniach z przełomu stycznia i lutego 1946 r., w wyniku których zginęło kilkudziesięciu Podlasian. Po pokazie uczestnicy spotkania mogli porozmawiać z twórcą filmu. Na zakończenie przybyli goście zostali zaproszeni na poczęstunek, gdzie mieli możliwość degustacji tradycyjnych potraw kuchni białoruskiej. Przypominamy, że zadanie „Wieczorki białoruskie w Białowieży” jest realizowane przez Białowieski Ośrodek Kultury w partnerstwie z Zespołem Szkolno – Przedszkolnym w Białowieży. Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Motocykliści murem za polskim mundurem

W sobotę, 14 czerwca 2025 r., odbył się zlot motocyklistów z całej Polski. Wydarzenie miało charakter patriotyczny i integracyjny. Na miejscu zbiórki pojawiło się ponad 200 motocykli. Uczestnicy zlotu wyrazili wsparcie i solidarność z ludźmi, którzy codziennie stoją na straży naszego bezpieczeństwa, tj. policjantami, żołnierzami oraz funkcjonariuszami Straży Granicznej.

Minutą ciszy została uczczona pamięć tragicznie zmarłego młodego żołnierza Mateusza Sitka, który bronił granic naszego państwa przed napływem nielegalnych imigrantów na granicy polsko-białoruskiej. Na scenie na parkingu głos

zabrał motocyklistę, który przyjechał z miejscowości, gdzie mieszkał Mateusz, przekazując jednocześnie podziękowania od rodziców zmarłego Mateusza dla wszystkich obecnych za pamięć. W sali kinowej Białowieskiego Ośrodka Kultury odbył się wykład z przepisów ruchu drogowego, poprowadzony przez hajnowską policję, a wydarzenie zwieńczyła parada motocyklowa ulicami Białowieży. Dziękujemy uczestnikom, mieszkańcom, turystom i wszystkim tym, którzy przyczynili się do organizacji tej imprezy.

Weekend z kulturą w Białowieży

Za nami długi czerwcowy weekend. Do Białowieży zjechało mnóstwo turystów, którzy chcieli spędzić miło czas w naszym pięknym regionie. Pogoda dopisała, chociaż było troszkę wietrznie. Jednak wiatr nie przeszkodził w organizacji wydarzeń kulturalnych. 20 czerwca, w piątek, o godzinie 18, na parkingu gminnym przy ulicy Kolejowej, odbył się drugi koncert w ramach XIII edycji Różnogłósia. Koncert jest finansowany z dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w ramach realizacji zadania „RÓŻNOGŁÓSIE – cykl prezentacji muzycznych białoruskiej mniejszości narodowej”. Na scenie zaprezentowały się zespoły: Lotos, Rosy, Cegiełki, Siostry Ostapczuk, Dahlia, Omorfos, Lailand, Mikron. Jako ostatni wystąpił zespół Dobryje Grajki, który porwał publiczność do tańca. Zabawa taneczna była wyjątkowo udana. Uczestnicy tańczyli w parach, robili „węża” i bardzo głośno śpiewali. Kolejnego dnia, czyli 21 czerwca, o godzinie 19, na tej samej scenie odbyło się kolejne wydarzenie muzyczne, a mianowicie potańcówka z zespołem Live Orkiestra. Występ zespołu był bardzo udany, publiczność chętnie ruszyła do tańca. Cieszymy się, że obydwie koncerty przyciągnęły tylu chętnych, spragnionych wspólnej zabawy uczestników. Dziękujemy organizatorom, artystom oraz

publiczności za wspaniałą atmosferę i dużo, dużo pozytywnej energii w czasie koncertu.

Wystawa w BOK

Zapraszamy do zwiedzania wystawy malarstwa Agnieszki Małgorzaty Wiktoruk do Galerii oBOK w godzinach pracy Białowieskiego Ośrodka Kultury, tel. 85 68 12 460.

Agnieszka Małgorzata Wiktoruk urodziła się w 1996 r. Malarka pochodząca z Białowieży. Ukończyła szkołę artystyczną na kierunku Makiżu i Charakteryzacji w Międzynarodowym Studium Dziewulskich. Szlifowała warsztat malarski na kursach skierowanych do studentów ASP. Jest artystką samorodną. W malarstwie posługuje się farbą olejną, jednak w portfolio nie zabraknie prac stworzonych przy użyciu grafiki cyfrowej, węgla oraz ołówka.

Wśród prezentowanych prac można zobaczyć cykl obrazów portretowych w monochromatycznej paletce barw z przewagą czerni, bieli i szarości, które uwydatniają ekspresję postaci, oraz ich ukryte emocje zawieszone w czasie. Ta seria to poszukiwanie emocji, które towarzyszą ludzkim relacjom z innymi i z samym sobą. O spojrzeniach, które mówią więcej niż słowa. O dotyku, który pozostaje domysłem. O cieniach, które mówią prawdę. Pozostałe obrazy widoczne na tej wystawie są naturalnym przedłużeniem tej opowieści. Malowane nie jako dokument natury, lecz jako odbicie stanów wewnętrznych, stają się przestrzenią dla samotności, tęsknoty lub chwilowego ukojenia. Są refleksją nad przemijaniem i nieuchronnością śmierci, która nie jest zagrożeniem, lecz integralnym elementem ludzkiego doświadczenia. Całość wystawy spaja konsekwentna emocjonalna tonacja i malarska wrażliwość: operowanie światłem, cieniem, ograniczoną paletą barw oraz świadome budowanie nastroju.

Karolina Napiórkowska w trasie

„100 dni dokoła Polski” to biegowa wyprawa Karoliny Napiórkowskiej, która wyruszyła 1 czerwca z Kwidzyna. W ciągu stu dni planuje przebiec aż 4000 kilometrów, czyli średnio 40 km dziennie, przemierzając kraj wzdłuż jego granic w biegu charytatywnym #stodnidookolapolski. Jej cel to nie tylko sportowe wyzwanie, ale także pomoc dla Szkoły Podstawowej w Żelaźnie, która

ucierpiała w wyniku powodzi. Na trasie Karolina spotyka się z ogromną życzliwością i wsparciem, a na Podlasiu została wsparta przez żołnierzy 14 Batalionu Obrony Pogranicza z Nieznanego Bo-

ru, którzy wspólnie z nią łącznie pokonali ponad 100km. Żołnierze towarzyszyli Karolinie od miejscowości Siemianówka do miejscowości Neple nad Bugiem. Kwidzynianka zawitała również do Białowieży. Miło było nam gościć tak wspaniałą osobę, której inicjatywa budzi nasz podziw i szacunek.

Życzymy powodzenia i trzymamy kciuki, by całe przedsięwzięcie zakończyło się sukcesem!

•
BOK

Trochę historii

Pierwszy cmentarz w Białowieży

We wrześniu 1962 r. podczas wykopów pod fundamenty hotelu „Iwa” w Parku Pałacowym natrafiono na szczątki kostne dwóch osób. Cztery lata później, w październiku 1966 r., podczas niwelacji terenu wokół miejsca budowy, koparka wydobyła siedem ludzkich czaszek i inne części szkieletów. Podejrzewano, że może to być zbiorowa mogiła z II wojny światowej. Zagadkę wyjaśniły dopiero badania naukowe ponad pół wieku później – był to dawno zapomniany, pierwszy białowiecki cmentarz sprzed 400 lat.

Odkrycia w czasie budowy hotelu „Iwa”

Pierwsze znaleziska – dwóch czaszek i innych ludzkich kości – nie wzbudziły sensacji. Jeszcze wówczas, 17 lat po zakończeniu II wojny światowej, nierzadko natrafiano na wojenne groby, choć w tym wypadku świadków zdarzenia dziwiło, że kostnym szczątkom nie towarzyszyły fragmenty odzieży, obuwia i inne materialne ślady. Obie czaszki zabezpieczył dr Andrzej L. Ruprecht, pracownik naukowy ówczesnego Zakładu Badania Ssaków PAN w Białowieży, który przekazał je następnie do zakładowej kolekcji naukowej. Inne kości prawdopodobnie przeniesiono na białowiecki cmentarz i tam pochowano.

Drugiego odkrycia – siedmiu pochówków ludzkich – nie można już było zbagatelizować. Powołano komisję, która miała za cel „rozeznanie w powyższej sprawie”. W jej skład weszli: przedstawiciel Milicji Obywatelskiej z Białowieży starszy sierżant Mikołaj Kalinowski, dyrektor

Białowieckiego Parku Narodowego Andrzej Kawecki, majster budowy hotelu Albin Kryszan, przedstawicielka Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Hajnówce Nina Karpow, prezes Powiatowego Zarządu Oddziału ZBoWiD (Związku Bojowników o Wolność i Demokrację) Włodzimierz Borowik, przedstawiciel Polskiego Czerwonego Krzyża p. Dzieciatkowski oraz przedstawiciel Prezydium Powiatowej Rady Narodowej, Działu Gospodarki Mieszkaniowej i Komunalnej, J. Kamiński.

W protokole sprządzonym przez komisję 19 października 1966 r. zapisano, że czaszki i inne części szkieletów ludzkich wykopano na głębokości od 1,5 do 2 metrów. Podano też wnioski z wywiadów z mieszkańcami Białowieży. Dr Andrzej L. Ruprecht *„po obejrzeniu szczątków oświadczył, że prawdopodobnie pochodzą z końca XIX wieku”*. Powiadomił też komisję o wcześniejszym odkryciu w tym miejscu dwóch czaszek, które zostały przekazane do Zakładu Badania Ssaków PAN.

Do opinii, że pochówki mogą pochodzić z końca XIX wieku, przychylił się inni mieszkańcy Białowieży: panowie Kiczkałto, Makarewicz i Gniewszew. *„Osoby te – jak głosi protokół – od 1900 roku zamieszkują na stałe w Białowieży i w okresie swojej pracy utrzymywały stały kontakt z terenem Parku Botanicznego (dziś: Pałacowego). W okresie okupacji pracowali w administracji okupanta. Osoby te stwierdzają, że w tym czasie na terenie Parku Botanicznego w pobliżu pałacu [carskiego] nie były chowane*

żadne osoby zamordowane przez władze okupacyjne.”

Innego zdania był p. Karlewski, który twierdził, że mogą to być szczątki czterech niemieckich oficerów, których „hitlerowcy pochowali przy wycofywaniu się z tego terenu” w 1945 r. Tej wersji przeczyła jednak zbyt duża liczba znalezionych pochówków (9 czaszek) oraz brak jakichkolwiek śladów mundurów.

Po stwierdzeniu, że szczątki ludzkie to nie ofiary II wojny światowej i nie pochodzą w ogóle z XX wieku, członkowie komisji nie dociekali dalej, kim byli i kiedy zostali pochowani ludzie, których groby przypadkowo odkryto w Parku Pałacowym. Bo też i komisja w wymienionym wyżej składzie nie posiadała ani kompetencji, ani narzędzi, aby rozwikłać tę zagadkę. W wyniku swoich prac „Komisja zaleciła kierownikowi budowy i inwestorowi zabranie szczątków do odpowiedniej skrzynki i przewiezienie na cmentarz w B-ży celem pochowania i oznaczenia miejsca, w którym zostały pochowane”. Zapewne szczątki siedmiu osób pochowano, jak nakazała komisja, jednak miejsca wtórnego pochówku najprawdopodobniej nie oznaczono, bo dziś nie ma po nim śladu. Jedynym materialnym dowodem mogił odkrytych w Parku Pałacowym w latach 60. XX wieku były dwie czaszki przechowywane w ZBS PAN.

Białowieżanki sprzed kilku wieków

W 2018 r. autorki tego artykułu zorganizowały badania dwóch czaszek zabezpieczonych przez dr A. L. Ruprechta. Analiza antropologiczna, dokonana przez prof. dr hab. Jacka Tomczyka, dyrektora Instytutu Ekologii i Bioetyki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, wykazała, że są to czaszki dorosłych kobiet (Ryc. 1). Następnie w Poznańskim Laboratorium Radiowęglowym, pod kierunkiem prof. dr hab. Tomasza Goslara, wykonano ich datowanie ^{14}C . Jedna z czaszek okazała się z prawdopodobieństwem 68,2% pochodzić z lat 1522-1649. Druga natomiast, jak ustalono z 65-procentowym prawdopodobieństwem, mieściła się w latach 1652-1796. Te szerokie zakresy datowania wynikają z faktu, iż w okresie nowożytnym (ostatnie 5-6 stuleci) metoda datowania węglem radioaktywnym ^{14}C jest mniej dokładna, niż dla wcześniejszych epok.

Niemniej jednak, z dodatkową pomocą źródeł pisanych dotyczących historii Białowieży,

możemy życie obu kobiet umieścić dość dokładnie w czasie. Osada Nowa Białowieża (czyli dzisiejsza Białowieża) powstała w latach 1594-1597, gdy król Zygmunt III Waza przeniósł założenie dworskie i towarzyszącą mu osadę ze Starej Białowieży na miejsce obecnego Parku Pałacowego. Jedna z kobiet zmarła więc na początku lub w pierwszej połowie XVII wieku, niedługo po powstaniu Nowej Białowieży. Druga natomiast zmarła kilkadziesiąt do 100 lat później, to znaczy w 2. połowie XVII lub 1. połowie XVIII stulecia, ale z pewnością przed 1780 rokiem, bo wówczas pochówki odbywały się już na nowym miejscu – na cmentarzu istniejącym do naszych czasów.

W planach mamy dalsze badania: analizy genetyczne oraz próbę rekonstrukcji wyglądu obu kobiet.

Ryc. 1. Czaszki dorosłych kobiet odkryte w 1962 r. podczas kopania fundamentów hotelu „Iwa”. Trójwymiarowe skany obu czaszek wykonał Wojciech Nowak z Multidyscyplinarnego Centrum Badawczego UKSW w Warszawie.

Pierwszy cmentarz białowiecki z XVII wieku

Tymczasem już uzyskane informacje wskazują, że w latach 1962 i 1966 w trakcie budowy hotelu „Iwa” natrafiono przypadkowo na najstarszy cmentarz w Białowieży istniejący od końca XVI wieku. Mógł on funkcjonować przez 120-150 lat, czyli aż do powstania nowego cmentarza (w dzisiejszej lokalizacji), co nastąpiło najpóźniej około połowy XVIII wieku.

Dzięki wynikom prac archeologicznych i historycznych prowadzonych w ramach naszego projektu pt. „Dziedzictwo Wazów w Białowieży (tajemnica pałacowych dębów)” możemy ten pierwszy białowiecki cmentarz umieścić w kontekście przestrzennym królewskiego założenia dworskiego z XVII wieku. Główne budynki dworu Wazów znajdowały się w miejscu dziś porośniętym przez najstarsze dęby na wzgórku przed bu-

dynkiem Dyrekcji i Muzeum Białowieskiego Parku Narodowego. Pozostałości ich fundamentów wykryły badania geofizyczne (georadar) przeprowadzone przez prof. dr hab. Fabiana Welca z UKSW w Warszawie w 2024 r. (Ryc. 2). Następnie wykopaliska archeologiczne wykonane pod kierunkiem dr Joanny Wawrzeńuk ujawniły fragmenty ceglano-kamiennych fundamentów jednego z budynków.

Przy dworze istniała w XVII wieku modrzewiowa kaplica katolicka, z której do naszych czasów zachowały się dwa elementy wyposażenia: dzwon ufundowany w 1661 r. przez podłowczego Puszczy Białowieskiej Michała Kandelgisera (obecnie w prawosławnej kaplicy cmentarnej w Białowieży) oraz duży portret króla Zygmunta III Wazy z końca XVI wieku (obecnie w Muzeum Czartoryskich w Krakowie) (patrz: Głos Białowieży 10/2024 i 12/2024). Nie znamy jej dokładnej lokalizacji, ale z dużym prawdopodobieństwem można sądzić, że kaplica musiała być zbudowana w pobliżu cmentarza, a raczej – cmentarz został założony przy kaplicy. Być może więc kaplica dworska z czasów Wazów stała w miejscu, które dziś zajmuje budynek Dyrekcji BPN lub plac przed budynkiem (por. Ryc. 2).

Ryc. 2. Fragment planu Parku Pałacowego z 1988 r. z ów-

czesnym kompleksem turystyczno-muzealnym (z: *Katalog parków i ogrodów zabytkowych województwa białostockiego*, 1988). Linia ciągłą czerwonego koloru zaznaczono zarysy fundamentów budynków dworskich z XVII wieku (dworu Wazów), znajdujące się pod najstarszymi dębami i wykryte przy pomocy georadaru w 2024 r. Czerwoną linią przerywaną zaznaczono hotel „Iwa” i niwelowany teren przed nim. Pochówki wykryto prawdopodobnie w północnej (na rysunku – górnej) części zaznaczonego poligonu.

Z pewnością to, co odkryły koparki pracujące przy budowie hotelu „Iwa”, było tylko niewielką częścią cmentarza, na którym chowano zmarłych przez ponad 100 lat – między innymi członków rodzin Wołkowickich, Szachalewiczów i Kułakowskich, wymienionych w pierwszym spisie mieszkańców Białowieży z 1683 r. Nie wiadomo, czy na ten cmentarz nie natrafiono także wcześniej, podczas budowy pałacu carskiego w końcu XIX wieku. Mimo wielokrotnej ingerencji budowlanej w ten fragment Parku Pałacowego, jakaś część cmentarza mogła pozostać nienaruszona. Szacunek dla pierwszych pokoleń Białowieżan, przodków wielu żyjących tu dziś rodzin, wymaga symbolicznego zaznaczenia przybliżonego miejsca pochówków i postawienia tablicy informującej o królewskim dworze, kaplicy dworskiej i cmentarzu z czasów Wazów.

•
Bogumiła Jędrzejewska
Instytut Biologii Ssaków PAN, Białowieża
Joanna Wawrzeńuk
Instytut Archeologii, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa

Dziękujemy Pani Marcie Chmieleńskiej za udostępnienie skanu protokołu komisji z 19 października 1966 r. Projekt badawczy Fundacji Rozwoju Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie pt. „*Dziedzictwo Wazów w Białowieży (tajemnica pałacowych dębów)*” jest finansowany z programu Nauka dla Społeczeństwa II, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego; kier. projektu dr Joanna Wawrzeńuk.

Transport na życzenie

Hajnówka ⇌ Białowieża

w innowacyjnym modelu **adres-adres**

Usługa "transport na życzenie" na trasie z Hajnówki do Białowieży jest świadczona pod marką Hoper we współpracy z PKS Nova.

Przejazdy są realizowane komfortowymi, 9-osobowymi minivanami.

Nie ma możliwości zakupu biletu u kierowcy. Kup swój bilet online co najmniej jeden dzień przed przejazdem.

Rozkład jazdy Hajnówka ⇌ Białowieża

Odjazdy z Hajnówki
(parking obok dworca PKP)

**8:37, 10:35, 12:57, 15:06, 17:13
19:13, 21:56**

Czas podróży: ok. 30 minut
Wysiądziesz pod wskazanym przez siebie adresem w Białowieży.

Odjazdy z Białowieży
(Twój adres w Białowieży)

**9:25, 11:35, 13:50, 16:06, 18:13
20:35, 22:41**

Czas podróży: ok. 30 minut
Wysiądziesz na parkingu przy dworcu PKP w Hajnówce.

Podane godziny odjazdów są orientacyjne. Ostateczną godzinę odjazdu otrzymasz w wiadomości SMS dzień przed przejazdem.

Sprawdź szczegóły na www.hoper.pl

Bilet kupisz wyłącznie online w przedsprzedaży, na co najmniej 1 dzień przed przejazdem na:

hoper.pl lub pksnova.pl

Gliniane Echa Puszczy – tam, gdzie natura spotyka dłonie

Wśród pradawnych drzew, gdzie mchy szepczą legendy, a świt wita się z jeleniem u źródeł rzeki, rodzi się niezwykła opowieść – ulepiona z gliny, wrażliwości i wspólnoty. „Gliniane Echa Puszczy” – inicjatywa grupy nieformalnej Gliniane ręce, realizowana przy wsparciu Gminnej Biblioteki Publicznej im. Igora Nowerlego w Białowieży, to cykl warsztatów ceramicznych inspirowanych naturą najstarszego lasu w Europie.

Uczestnicy warsztatów zanurzą dłonie w glinie – materiale, który jak ziemia, wszystko przyjmuje i każdemu pozwala zostawić ślad. Pod okiem prowadzących Marysi Nowickiej-Szpakowicz od Garnki na płocie oraz Manufaktura Sam-sara będą powstawać przedmioty inspirowane fauną, florą i opowieściami naszej puszczy: leśne domki, naczynia, poidelka. Praca z gliną stanie się okazją do refleksji, spotkań i nauki – ale też zwyczajnej radości tworzenia.

Do udziału zapraszamy wszystkich. Nie

potrzeba specjalnego talentu ani wcześniejszego doświadczenia. Wystarczy chęć bycia razem, ciekawość i otwartość na pracę rękami, która wy-cisza, uczy i zbliża. Gliniane spotkania będą pretekstem do rozmów, integracji, rozwijania wyobraźni i uważności na przyrodę wokół nas. Zapisy już trwają. Zajrzyj do biblioteki, śledź lokalne ogłoszenia i dołącz do nas – niech echo Puszczy odbije się również w Twoich dłoniach. Kontakt: e-mail biblioteka@ug.bialowieza.pl, tel. 85 681 23 59.

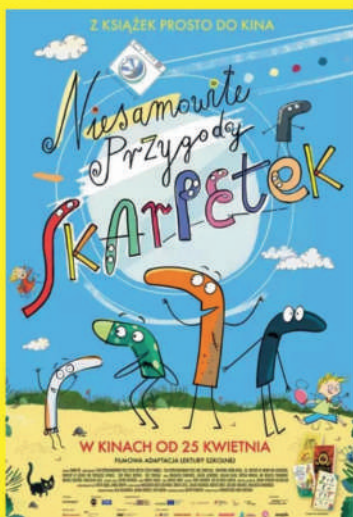
„Gliniane Echa Puszczy” zostaną zrealizowane dzięki dofinansowaniu w ramach programu „Działaj Lokalnie” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce oraz Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Puszcza Białowieńska.

GBP

4 lipca 2025 (piątek)

Kino ŻUBR – ul. Sportowa 1 – Białowieża
Kino LUMIERE w Białowieży

godz. 14.00

NIESAMOWITE PRZYGODY SKARPETEK

55 minut

godz. 15.00

JAK WYTRESOWAĆ SMOKA

98 minut

godz. 17.00

F 1

155 minut

Bilety do nabycia w Białowieżskim Ośrodku Kultury w dniu seansu
18 zł ulgowy, 22 zł normalny

GLINIANE ECHA PUSZCZY

Warsztaty ceramiczne
z Gminną Biblioteką Publiczną

■ 24 czerwca (wtorek) | godz. 17:30–19:30
Tworzenie pater z motywem puszczańskim

■ 1 lipca (wtorek) | godz. 17:30–19:30
Warsztaty tworzenia poidetek dla ptaków

🍄 Szklwienie prac

Patery – 22 lipca (wtorek), godz. 17:30–19:30

Poidetka – 29 lipca (wtorek), godz. 17:30–19:30

Miejsce: Centrum Aktywności Lokalnej

Zapisy: biblioteka@ug.bialowieza.pl tel. 663741692

Przyjdź, ulepić swój kawałek puszczy!

Prosimy zabrać ze sobą fartuszki ochronne.

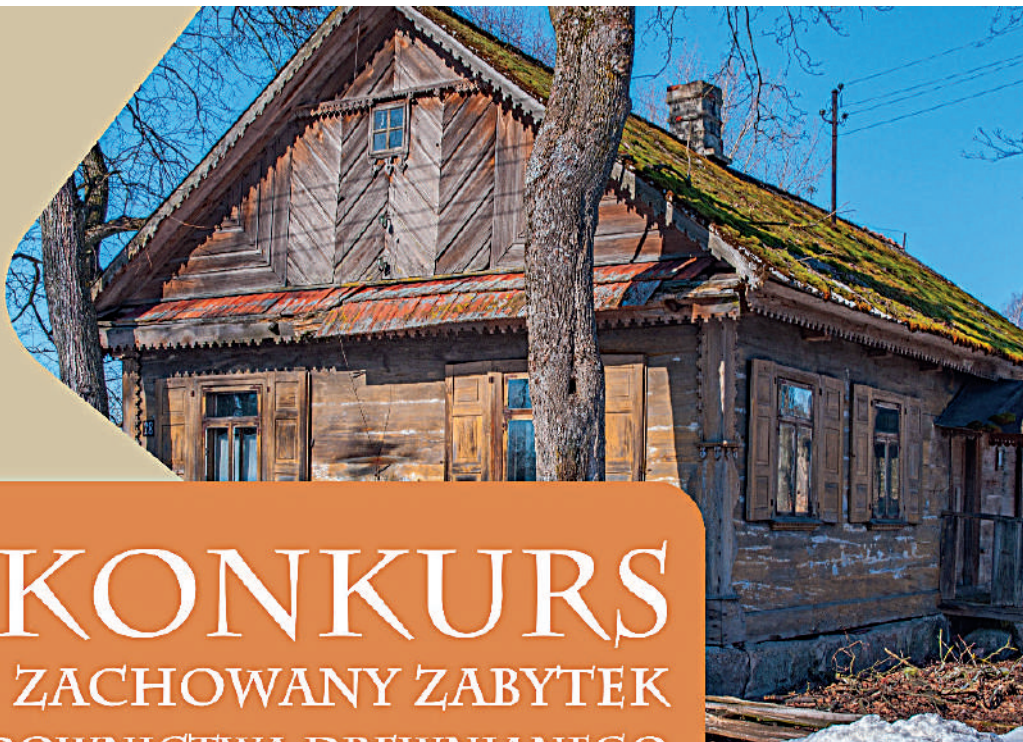
Zajęcia prowadzi Marysia od @Garnki na płocie

Dofinansowano ze środków programu "Działaj Lokalnie" Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce oraz Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Puszcza Białowieża.

MUZEUM ROLNICTWA
IM. KS. KRZYSZTOFA KLUKA W CIECHANOWCU
INSTYTUCJA KULTURY WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

XVIII KONKURS NA NAJLEPIEJ ZACHOWANY ZABYTEK WIEJSKIEGO BUDOWNICTWA DREWNIANEGO W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM

Zgłoszenia na adres:

zabytekpodlasia@muzeumrolnictwa.pl

tel. 86 277 13 28

**TERMIN NADSYŁANIA
ZGŁOSZEŃ:
15 LIPCA 2025**

Regulamin i karta zgłoszenia:
www.muzeumrolnictwa.pl

**NAGRODA GŁÓWNA
7 000 ZŁ**

PATRONAT:

PATRONAT MEDIALNY:

Sprawy samorządowe

Kolejny pokaz arogancji

Na dość kuriozalną koncepcję wpadło Ministerstwo Klimatu i Środowiska. Nie pierwszy raz zresztą.

Otóż 18 czerwca 2025 roku w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podlaskiego odbyło się spotkanie dotyczące Zintegrowanego Planu Zarządzania Obiektem Światowego Dziedzictwa UNESCO Puszcza Białowieża, z udziałem wiceministra Mikołaja Dorożały, na które nie zostali zaproszeni wójtowie trzech samorządów, których sprawa najbardziej dotyczy, czyli Gminy Białowieża, Gminy Hajnówka i Gminy Narewka. Ale zaproszono za to Starostę Powiatu Hajnowskiego i Burmistrza Hajnówki. Nie były zaproszo-

ne również lokalne organizacje pozarządowe, które od początku prac nad Planem, angażowały się w tym temacie. Natomiast z moich informacji wynika, że w wydarzeniu wzięły udział również osoby, które dotychczas w ogóle nie uczestniczyły w działaniach związanych z powstawaniem Planu.

Nie jest to policzek wymierzony tylko w naszych władarzy. To jest policzek wymierzony w całą lokalną społeczność i kompletny brak szacunku wobec niej.

Mateusz Gutowski

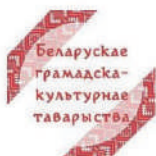
PROGRAM „KUPALLA”

5 lipca 2025 r. – Białowieża

- 18.15 - 18.30** - punkt zbiorczy zespołów obok Białowieskiego Ośrodka Kultury
18.30 - 19.00 - kupalski korowód zespołów do amfiteatru
19.00 - 22.15 - uroczysty koncert z udziałem białoruskich zespołów z Białostoczczyzny
22.15 - 22.30 - część obrzędowa - puszczanie wianków
22.30 - 24.00 - zabawa taneczna

*

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz przy wsparciu finansowym Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego

GŁOS BIAŁOWIEŻY - GAZETA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Wydawca: Białowieski Ośrodek Kultury
ul. Sportowa 1, 17-230 Białowieża, tel.: 85 68 12 460
Redaktor naczelny: Mateusz Damian Gutowski
Druk: Białowieski Ośrodek Kultury
Korekta: Gminna Biblioteka Publiczna
Numer zamknięto: 29.06.2025 r.
E-mail: bok@ug.bialowieza.pl
Strona internetowa: www.gmina.bialowieza.pl
Nakład: 350 egzemplarzy

